

LINGVOMADANIYATSHUNOSLIK

Denov Tadbirkorlik va Pedagogika Instituti

Filologiya fakulteti, Xorijiy til va adabiyoti; Ingliz tili

4-bosqich, 408-guruh talabalari:

Shoyqulova Moxizar

Sobirova Shahnoza

Norqulova Sabrina

Boboxonova Gulxayo

ANNOTATSIYA: *Ushbu maqola tilshunoslikning keng va dinamik sohalaridan biri - lingvomadaniyatshunoslikka chuqur sho'ng'iydi. Lingvomadaniyatshunoslik til va madaniyat o'rtasidagi murakkab va o'zaro bog'liq munosabatlarni o'rganib, ularning bir-biriga qanday ta'sir qilishini va qanday o'zaro boyitishini tahlil qiladi. Maqolada lingvomadaniyatshunoslikning muhim jihatlari, jumladan, til va madaniyat o'rtasidagi aloqani tushunish, tarjimada madaniy xususiyatlarni hisobga olish, turli madaniyatlar o'rtasidagi kommunikatsiyani yaxshilash, etno-lingvistik tadqiqotlar va jamiyatda tilning rolini tahlil qilish ko'rib chiqiladi. Maqolada shuningdek, lingvomadaniyatshunoslikning turli sohalarda, jumladan, tarjima, etnologiya, sotsiolingvistika va madaniy tadqiqotlarda muhim ahamiyatga ega ekanligi ta'kidlanadi. Bu soha tilning faqatgina grammatik va leksik jihatlarini emas, balki madaniy kontekstda tilning qanday ishlatilishi va madaniyatni qanday aks ettirishi haqida o'rganishga qaratilgan.*

KALIT SO'ZLAR: *Lingvomadaniyatshunoslik, Til, Madaniyat, Stereotiplar, Jahonqarash, Madaniy Ma'nolar, O'zaro Ta'sir, Tilshunoslik, Antropologiya, Etnologiya, adaniyatshunoslik, Til o'rganish, Tarjima, Kommunikatsiya.*

LINGUISTICS

ANNOTATION: This article takes a deep dive into one of the broad and dynamic fields of linguistics - Linguistics. Linguistics studies the complex and interdependent relationship between language and culture, analyzing how they influence and enrich each other. The article examines important aspects of linguistic and cultural studies, including understanding the relationship between language and culture, taking into account cultural characteristics in translation, improving communication between different cultures, ethno-linguistic research, and analyzing the role of language in society. The article also highlights the importance of linguistic and cultural studies in various fields, including translation, ethnology, sociolinguistics, and cultural studies. This field focuses not only on the grammatical and lexical aspects of language, but also on how language is used in a cultural context and how it reflects culture.

KEY WORDS: *Linguistics, Language, Culture, Stereotypes, World View, Cultural Meanings, Interaction, Linguistics, Anthropology, Ethnology, Cultural Studies, Language Learning, Translation, Communication.*

ЛИНГВИСТИКА

АННОТАЦИЯ: В данной статье мы глубоко погружаемся в одну из широких и динамичных областей языкознания – лингвистику. Лингвистика изучает сложные и взаимозависимые отношения между языком и культурой, анализируя, как они влияют и обогащают друг друга. В статье рассматриваются важные аспекты лингвокультурологии, в том числе понимание взаимосвязи языка и культуры, учет культурных особенностей при переводе, совершенствование коммуникации между разными культурами, этнолингвистические исследования,

анализ роли языка в обществе. В статье также подчеркивается важность лингвокультурологии в различных областях, включая перевод, этнологию, социолингвистику и культурологию. Эта область фокусируется не только на грамматических и лексических аспектах языка, но также на том, как язык используется в культурном контексте и как он отражает культуру.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: лингвистика, язык, культура, стереотипы, мировоззрение, культурные смыслы, взаимодействие, лингвистика, антропология, этнология, культурология, изучение языков, перевод, общение.

KIRISH: Til - bu insoniyatning eng muhim kommunikatsiya vositasidir. U bizga dunyo haqida fikr yuritish, fikr almashish va bir-birimiz bilan aloqa qilish imkoniyatini beradi. Til bizning o'ylash tarzimizni, his-tuyg'ularimizni va jahonqarashimizni shakllantiradi. Tilning faqatgina grammatika va leksik xususiyatlaridan iborat emasligini anglash muhimdir. Til madaniyatning ajralmas qismidir va u jamiyatning turmush tarzi, qadriyatlari, an'analari va dunyoqarashini aks ettiradi.

Lingvomadaniyatshunoslik tiliy ifodalarni madaniy kontekstda talqin qilishga e'tibor qaratib, til va madaniyatning o'zaro bog'liqligiga urg'u beradi. Uning o'rganish obyektlari turli xildagi til va madaniy hodisalarni qamrab oladi, masalan:

- **Til va Madaniyatdagi Stereotiplar:** Lingvomadaniyatshunoslik til orqali madaniy stereotiplarni qanday ifodalashini o'rganadi. Stereotiplar ko'pincha xalq haqida umumiy va noto'g'ri tushunchalarni aks ettiradi. Masalan, "britaniyaliklar choy ichishni yaxshi ko'radilar" kabi ifodalar madaniy stereotiplarni aks ettiradi. Lingvomadaniyatshunoslik bu stereotiplarni tanqid qiladi va ularning kelib chiqish sabablarini tahlil qiladi.
- **Til orqali Jahonqarashni Ifodalash:** Har bir til o'ziga xos jahonqarashni aks ettiradi. Tilning tuzilishi, leksik boyligi, grammatik xususiyatlari o'sha tilni so'zlaydigan xalqning dunyoqarashi va hayotga bo'lgan munosabatini aks ettiradi. Masalan, ingliz

tilida "time is money" deb aytiladi, bu vaqtni pul bilan bog'laydi. Boshqa tillarda esa vaqtni boshqa narsalar bilan bog'lash mumkin. Masalan, o'zbek tilida vaqtni "o'tkazish", "sarflash", "qadrlash" kabi so'zlar bilan ifodalash mumkin. Lingvomadaniyatshunoslik tilning jahonqarashga ta'sirini va turli tillarning jahonqarashdagi farqlarini o'rganadi.

- **Madaniy Ma'nolarni Yetkazish:** Til madaniy ma'nolarni yetkazishda muhim rol o'ynaydi. Tilning ramziy ma'nolari madaniy kontekstda tushuniladi. Masalan, bir til madaniyatida "qizil" rang baxt va quvonchni ifodalasa, boshqa til madaniyatida u g'azab yoki xavfni ifodalashi mumkin. O'zbek madaniyatida "qizil" rang bayram, to'y va shodlik rangidir, lekin ba'zi boshqa madaniyatlarda u xavf yoki g'azabni ramziylashtirishi mumkin. Lingvomadaniyatshunoslik til orqali qanday qilib madaniy ma'nolar yetkazilishi va turli tillardagi madaniy farqlarni o'rganadi.

- **Til va Madaniyatning O'zaro Ta'siri:** Til madaniyatni shakllantiradi, madaniyat esa tilni boyitadi. Til va madaniyat o'zaro bog'liq bo'lib, bir-birini ta'sir qiladi. Masalan, yangi texnologiyalar paydo bo'lganda, til yangi so'zlar va iboralar bilan boyitiladi. Bu so'zlar va iboralar o'sha davrning madaniy o'zgarishlarini aks ettiradi. Lingvomadaniyatshunoslik til va madaniyatning o'zaro ta'siri natijasida sodir bo'ladigan o'zgarishlarni o'rganadi.

Lingvomadaniyatshunoslikning tadqiqot usullari turli xildagi ma'lumotlarni tahlil qilishni o'z ichiga oladi. Bunga matn tahlili, so'zlashuv tahlili, kuzatuv va so'rovnoma usullari misol bo'la oladi. Lingvomadaniyatshunoslik turli sohalarda muhim ahamiyatga egadir:

- **Til o'rganish:** Til o'rganish jarayonida madaniy kontekstni tushunish muhimdir. Lingvomadaniyatshunoslik til o'rganuvchilarga til va madaniyat o'rtasidagi bog'liqlikni

anglashga yordam beradi. Til o'rganuvchilarga madaniyatni tushunish va tilni to'g'ri qo'llashda yordam beradi.

- **Tarjima:** Lingvomadaniyatshunoslik tarjimonlarga madaniy kontekstni hisobga olgan holda matnlarni to'g'ri tarjima qilishga yordam beradi. Tarjimada faqat so'zlarni emas, balki ularning madaniy ma'nolarini ham hisobga olish kerak. Lingvomadaniyatshunoslik tarjimonlarga madaniy farqlarni tushunishga va matnlarni to'g'ri tarjima qilishga yordam beradi.

- **Kommunikatsiya:** Lingvomadaniyatshunoslik turli madaniyatlardan kelgan odamlar o'rtasidagi kommunikatsiyani yaxshilashga yordam beradi. Bu soha turli madaniyatlarning til va madaniy farqlarini tushunishga va ular o'rtasidagi muloqotni yaxshilashga yordam beradi. Bu, ayniqsa, global lashgan dunyo sharoitida juda muhimdir.

XULOSA: Lingvomadaniyatshunoslik til va madaniyat o'rtasidagi murakkab va qiziqarli aloqani o'rganuvchi dinamik va keng qamrovli sohadir. Ushbu soha bizga tilni tushunish uchun yangi nuqtai nazarni taqdim etadi va bizga dunyo va uning madaniyatlarini yanada chuqurroq anglashga yordam beradi. Lingvomadaniyatshunoslik bizga tilning madaniy kontekstini tushunishga va turli madaniyatlar o'rtasidagi muloqotni yaxshilashga yordam beradi. Bu soha turli sohalarda muhim ahamiyatga ega bo'lib, bizni dunyo va undagi madaniyatlar haqida chuqurroq bilimlar bilan boyitadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. *Dmitrieva, N. V.* Lingvomadaniyatshunoslikka kirish: universitet talabalari uchun darslik. M.: Flint: Nauka. (2011).

2. *Krongaus, M. A.* Dunyoning lingvistik portreti. M.: "Uch kvadrat" nashriyoti. (2005).
3. *Vasilev, A. N.* Lingvomadaniyatshunoslik. M.: Flint: Nauka. (2012).
4. *Yu. A. Sorokin, E. B. Kuznetsov, A. V. Golubev.* "Lingvomadaniyatshunoslik". (2014)
5. *G. V. Kolshanskiy.* "Lingvomadaniyatshunoslikka kirish". (2000).
6. *L. V. Gurevich.* "Tilshunoslik".(2005)
7. *N. V. Dmitrieva.* "Lingvomadaniyatshunoslik: o'qitish metodi va texnologiyalari". (2011).